

ks. Grzegorz Siedlarz SCJ

Michał Chodkowski

POSŁUGA LITURGICZNA TURYSFERARIUSZA I NAWIKULARIUSZA

Turyferariusz - ministrant kadzidła (T)

Nawikulariusz - ministrant łódki (N)

I. Wprowadzenie:

Dym kadzidła ma głęboką symbolikę w liturgii. Św. Jan w *Apokalipsie* pisze: *I wzniosł się dym kadzidel, jako modlitwy świętych, z ręki anioła przed Bogiem.* (Ap 8, 3) Dym kadzidła zatem symbolizuje wznoszące się do Pana Boga modlitwy w czasie liturgii.

Okadzenia wg Nowego OWMR:

276. Okadzenie, jak to wynika ze świadectw Pisma świętego (por. *Ps 140, 2; Ap 8, 3*), wyraża cześć i modlitwę. Kadzidła można używać według uznania w każdej formie Mszy Świętej:

- podczas procesji na wejście;
- na początku Mszy św., do okadzenia krzyża i ołtarza;
- w czasie procesji przed Ewangelią i podczas jej głoszenia;
- po złożeniu na ołtarzu chleba i kielicha – do okadzenia darów, krzyża, ołtarza, kapłana i ludu;
- podczas ukazania Hostii i kielicha po konsekracji.

277. Kapłan nakłada kadzidło do kadzielnicy i błogosławi je znakiem krzyża, nic nie mówiąc. Przed okadzeniem i po jego wykonaniu oddaje się głęboki ukłon w stronę okadzanej osoby lub rzeczy, z wyjątkiem ołtarza i darów złożonych na ofiarę w Mszy Świętej.

Trzema rzutami kadzielnicy okadza się: Najświętszy Sakrament, relikwie świętego Krzyża i obrazy Chrystusa Pana wystawione do publicznej czci, dary złożone na ofiarę w Mszy Świętej, krzyż ołtarzowy, Ewangeliarz, paschał, kapłana i lud.

Dwoma rzutami kadzielnicy okadza się relikwie i obrazy Świętych wystawione do publicznej czci, i to tylko na początku celebracji, po okadzeniu ołtarza.

Ołtarz okadza się pojedynczymi ruchami kadzielnicy w ten sposób:

- jeśli ołtarz jest odsunięty od ściany, kapłan okadza go, obchodząc dokoła;
- jeśli ołtarz nie jest odsunięty od ściany, kapłan, przechodząc wzdłuż niego, okadza najpierw prawą, potem lewą stronę.

Jeżeli krzyż jest na ołtarzu lub obok niego, okadza się go przed okadzeniem ołtarza. Natomiast jeżeli jest za ołtarzem, kapłan okadza go, gdy przed nim przechodzi.

Dary ofiarne kapłan okadza trzema rzutami kadzielnicy, przed okadzeniem krzyża i ołtarza. Może też wykonać okadzenie darów, czyniąc nad nimi znak krzyża kadzielnicą.

II. Kiedy, co i ile razy należy okadzać?

- **ołtarz** – okadzamy na początku Mszy św. po ucałowaniu go przez celebransa oraz po przygotowaniu darów przed lavabo; również w tym momencie okadzane są dary złożone na ołtarzu,
- **krzyż** – okadzamy na początku Mszy Świętej oraz po złożeniu darów na ołtarzu (podczas okadzenia ołtarza),
- **ewangeliarz** – kapłan bądź diakon okadza tuż przed przeczytaniem Ewangelii
- **celebransa** – okadzamy jedynie po okadzeniu darów złożonych na ołtarzu;
- **lud** – okadzamy po okadzeniu celebransa,
- **Najświętszy Sakrament** – okadza się podczas przeistoczenia we Mszy Świętej, podczas wystawienia (na początku oraz na końcu), również podczas procesji,
- **obrazy** oraz **relikwie** świętych wystawione do publicznej czci – tylko po (podczas) pierwszym okadzeniu ołtarza.

Nawikulariusz w czasie spełniania posługi idzie i staje zawsze po lewej stronie turyferariusza. Łódkę zawierającą kadzidło niesie w lewej ręce. Przy nasypywaniu kadzidła do kadzielnicy przez kapłana, nawikulariusz podnosi prawą ręką wieczko łódki i przybliża ją do trybularza, aby ułatwić wykonanie czynności kapłanowi; może jednocześnie prawą ręką podtrzymywać za spód kołyszący się trybularz (gorący!!!).

III. Schemat posługi:

1. Przed wyruszeniem procesji wejścia (T) i (N) podchodzą do celebransa w celu nasypiania kadzidła (po nałożeniu kadzidła kapłan powinien wykonać krzyż nad kadzielnicą – nie opuszczać od razu). W procesji idą na czele, przed krzyżem. W trakcie procesji (T) nieustannie okadza niesiony krzyż.

OWMR 120. *Gdy lud się zgromadzi, kapłan i usługujący, ubrani w szaty liturgiczne, udają się do ołtarza w następującym porządku:*

a) Ministrant z dymiącą kadzielnicą, jeśli się stosuje okadzenia (...).

Nie ma tutaj mowy o ministrancie z łódką. Nie jest on potrzebny w procesji wejścia, ponieważ zasypanie odbyło się już w zakrystii. W praktyce jednak przyjęto się, iż nawikulariusz idzie obok turyferariusza podczas każdej procesji w liturgii.

2. Po dojściu do ołtarza czynią głęboki ukłon i odchodzą na bok, po ucałowaniu ołtarza przez celebransa podchodzą do niego; (T) przekazuje kadzielnicę celebransowi. Gdy celebrans obchodzi ołtarz, o ile nie czynią tego diakoni lub diakon i ceremoniarz, (T) i (N) towarzyszą mu po obu stronach, czyniąc razem z nim ukłony do krzyża. Po okadzeniu (T) odbiera kadzielnicę, obaj odnoszą sprzęt do zakrystii (i wracają na swoje miejsca w prezbiterium).

3. Przed Ewangelią, na początku śpiewu "*Alleluja*", (T) i (N) podchodzą do celebransa w celu nasypania kadzidła (jeśli jest to biskup, może zasypać na siedząco; wówczas ministranci kadzidła klękają). Następnie stają obok ambonki. Po "*Słowa Ewangelii według N...*" (T) podaje czytającemu Ewangelię kadzidło. Po przeczytaniu Ewangelii (i ew. odniesieniu ewangeliarza przez czytającego) odnoszą sprzęt do zakrystii (i zajmują swoje miejsca w prezbiterium).
4. Przed lavabo (T) i (N) podchodzą do celebransa w celu nasypania kadzidła. Towarzyszą mu przy okazaniu ołtarza, następnie (T) odbiera trybularz a (N) staje obok niego i okadzają celebransa (3 razy po 3; okadzenie poprzedza i kończy skłon głowy), następnie lud (3 razy po 3; okadzenie poprzedza i kończy skłon głowy).
5. W czasie śpiewu "*Święty, święty, święty...*" (T) i (N) zajmują dogodne miejsca do okadzania podczas konsekracji (zazwyczaj stopnie przed ołtarzem). Przed epiklezą (modlitwa kapłana przed przeistoczeniem), nigdy w czasie jej trwania, (N) nasypuje kadzidło, klęcząc. W dni powszednie (T) i (N) klękają już w czasie śpiewu "*Święty...*". Jeżeli tajemnica dnia jest wspominana w Modlitwie Eucharystycznej, mogą to zrobić później. (T) i (N) okadzają Święte Postacie, gdy celebrans ukazuje je ludowi (dwukrotnie: 3 razy po 3).
6. Do procesji powrotnej nie przynosi się kadzielnicy (w przypadku samego wejścia procesyjnego jest to koniec posługi).

IV. Niesienie kadzidła w procesji:

Jeżeli ministranci kadzidła idą razem w procesji, wtedy turyferariusz idzie po prawej stronie, a nawikulariusz po lewej.

We wszystkich procesjach bez Najświętszego Sakramentu idą na czele procesji, przed krzyżem. Turyferariusz okadza wówczas niesiony krzyż (kadzielnica powinna być z nim na jednej linii).

W czasie procesji oraz wtedy, gdy stoją, turyferariusz trzyma kadzielnicę, tak jak i nawikulariusz łódkę, w lewej ręce, a prawą trzyma złożoną na piersi. Jeżeli ministranci kadzidła przychodzą do ołtarza i odchodzą od niego poza procesją, to najpierw idzie turyferariusz, a za nim nawikulariusz.

V. Podawanie kadzielnicy i udział diakona:

Jeżeli przy ołtarzu posługuje dodatkowo diakon, wówczas (T) podaje mu kadzielnicę za raz po zasypaniu lewą ręką do jego prawej. Nawikulariusz po zasypaniu oddala się, gdyż jego miejsce podczas okadzeń koło celebransa zajmie turyferariusz. Gdy diakonów jest dwóch, (T) i (N) podchodzą jedynie do zasypania, a sam (T) do odebrania trybularza od diakona po okadzaniu.

Do zadań ministranta kadzidła należy (poza posługiwaniem w odpowiednich momentach liturgii):

- **rozpalenie węgla w trybularzu i napełnienie łódki kadzidłem przed liturgią,**
- **po liturgii oczyszczenie tychże naczyń liturgicznych i posprzątanie miejsca posługi!**

VI. Istotne uwagi:

1. Nie skłaniamy się przed okadzeniem ołtarza oraz przygotowanych nań darów.
2. Nie skłaniamy się po podejściu do celebransa (podając kadzielnicę) i przed odejściem od celebransa) odbierając kadzielnicę oraz przy zasypaniach, chyba że celebransem jest biskup.

VII. Bibliografia:

1. Nowe OWMR z 2002r., Pallotinum, Poznań 2004, nr: 276, 277.

Do poczytania dla zainteresowanych:

1. http://www.liturgista.pl/?menu_id=3&&display=search_result&&sekcja=c&&wyrazenie=okadzanie&&id=146